

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. V. De causa Physica dispositiua, & efficiente Incarnationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

Sed certè remedium hominum omnium, nec plurimum, qui possent efficitur intentione à Deo decreto, incarnationis: non fuit, ut patet, sed solum inefficaciter ex qua intentione, libera Deo huius vel illius temporis electio fuit, ac locus meritis Patrum, ut hoc potius quam illo foret. Ragula quia è breuiori, vel tardiori incarnationis tempore pendebat plures, vel pauciores prædestinari: cum tamen nullius prædestinatio à purè creatis meritis pependit. Negari facile assumptum possit. Sed illud distingue, pendebat occasionaliter concedo, merito: neq. Occasionaliter autem nullum est inconueniens quod à meritis purè creatis aliquorum prædestinatio pependit. Lugo supponit falso duo, & actiones à tempore indiuiduarij & quod maior duratio actionis meritiuæ ex qua eius meritum augetur ab hoc tempore pendeat, quin in alio æquali idem meriti augmentum esse possit, quæ sunt falsa. Instar Ragula. Post Patrum preces longo tempore dilata incarnatio fuit v. g. post Abrahami, Isaac, Iacob & Davidis preces: ergo non meruerunt de facto accelerationem. Sed respectu Ioachimi, & annæ, ac Simonis, & Annæ Prophetissæ locum non habet obiectio. Sed nec respectu aliorum. Cum enim longius multo differri incarnationem possent, accelerationem lunt promeriti, qui promeriti sunt ne vterius differretur.

5 Valquez ergo d. 23. c. 5. Soar. d. 10. sect. 6. Gaspar, Hart. d. 6. difficultate 8. Bernard. proximè, & Doctores communiter cum. S. Thom. q. 2. a. 11. assunt antiquos Patres accelerationem Incarnationis promeritos. Probatur ex datis verbis Isaie 16 & ex illis. c. 45. num. 8. *Rotare cæli de suer, & nubes pluuem iustum aperiatur terra, & germen saluatorum. & c. 61. vitinam disrumpes cælos, & descenderes. ad quæ recitatus S. Thom. vbi proximè aiebat. Congruum erat, ut Deus exaudiret eos qui ei obedebant. & sanè potuisse eos accelerationem promereri certum omnino est. Alioqui, & eorum orationes inconsultæ, atque imprudentes à Deo auxilia gratiæ ad eas coram se fundendas donata forent. Si autem mereri poterant, & impetrare à Deo accelerationem Incarnationis quæ de se sandi vterius differrî poterat, cur non etiam à Deo obtinuisse negabimus. Secundo probatur ex responso illo precibus, atque expectationi Simeonis de Israël redemptione cælitus dato Luca 2. n. 25 non visurum se mortem nisi videret Christum Domini. quæ promissio meritis expectationis, & precam Simeonis manifestè respondet, sicut, & Annæ prophetissæ precibus in templo, assiduis respondisse docet Ambrosius. 2. in Lucam cap. de Simeone, & Anna. Dicit potuisse vtrumque mereri vitæ prorogationem miraculolam vltique ad Christi aduentum aliunde statutum. Sed facilius sine miraculo diceretur accelerationem incarnationis fuisse promeritos. Inducitur pro nostra sententia id Psalmi 11. *Propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam.* Sed ibi de peccati miseria in qua meritum non est, agitur. Illud item Danielis 9. *septuaginta hebdomade abbreviate.* sed sonus decipit, cum sensus alius ab instituto præsentis sit, ut vidimus controu. l. d. 1. q. cert.*

6 Oppones meritum Christi remunerandum dicit Christi, & meriti existentiam physicam extra causas: ergo supponit exercitiam Dei libertatem circa physicam Christi existentiam in se: ergo non est Deo liberum pro aliquo posteriori natura, ut Christus in hoc vel illo tempore existeret. Patet consequentia in opinione quæ asserit durationem à re durante non distingui, in ea quippe rei duratio solum addit extrinsecam imaginariam durationem, quæ nec diuinitus remoueri potest, vnde id eius libertati non subiacer, sed solum existentia Christi, & meritum eius positio: Quare quod hac vel illa duratione imaginaria existat materia præmij, non erit nisi quatenus existentia incarnationis materia præmij est. Hæc autem nec sub Patrum merita venit, nec potuit, cum ad hæc, Christus, meritaque ipsius supponantur existentia. Respondetur Dei libertatem non solum esse circa existentiam, positionem, sed circa coexistentiam rei cum hac, vel illa imaginaria atque immobili duratione,

etiam si duratio nihil intrinsecè inhærens rei duranti superaddat: addit enim extrinsecam, & immobilem illam imaginariam durationem: quare potest videri existens: quin coexistens huic vel illi durationi imaginariæ, decernique existens quin coexistens. Quare liberum Deo est decernere in præmij coexistentiam cum hac vel illa duratione, sicut in conseruatione patet: In qua libera Deo est non existentia solum rerum, sed, & coexistentia tali vel tali durationi imaginariæ. Tota ergo difficultas est, quod ægrè concipiamus existentiam rei, siue rem existere realiter adhuc promerari priori, ac non in aliqua duratione imaginaria cui coexistat. Cum tamen nequeat non coexistere re ipsa ab existere diuersum quid esse; & quidem quoad Dei libertatem ad præmij materiam requisitam attinet, licet modum superadditum rebus addamus, ut durent eadem est difficultas. Nam propriori naturæ supponi debet rei coexistentia cum hæc determinatè duratione imaginaria: qua posita liberum Deo non est aliam rei eidem durationem dare: cum huic ratio imaginario durationis non nisi hæc rei duratio possit assignari, si eadem res sit, nec sit durans diuersitas: ne sine necessitate modos multiplices adstruamus.

7 Sed adhuc urgeo in quauis de duratione opinione. Dignitas meriti dicit coexistentiam operantis, & formæ seu principij dignificantis in eodem instanti: ergo, ut opera Christi sint meritoria de condigno gratiæ antiquorum Patrum, sicque à Deo videantur, debent coexistere humanitas operans coexistens operi; & vnione hypostatica in aliquo instanti, vel tempore durationis Christi: ergo non venit sub Patrum merita existentia Christi pro duratione illa; ac proinde neque incarnationis acceleratio. Respondetur negando antecedens absolute: licet ad meritum pro hoc instanti, vel duratione, eorum omnium in illo coexistentia requiratur. Nam ad meritum secundum se, nec relatè ad tempus satis est coexistentia entitatiuæ eorum omnium. Sed licet his argumentis torum demus, solum probant non potuisse sanctos Patres promereri omnem accelerationem incarnationis absolute possibilem; non autem non potuisse aliquam accelerationem illius promereri: quod satis pro nostra conclusione est. Etenim potuerunt meritis suis efficere, ut illud tempus, quo existere, ac mereri visus à Deo fuit, non esset vitæ Christi primum, ad postremum, atque triginta tribus fore annis ante illud esse inciperet, atque aduentu et: cum tamen si eorum merita deessent tempus illud foret fortasse primum. Quæ quidem solutio plausibilior est, ut potè captu facilior.

QVÆSTIO V.

De Causa physica dispositiua, & efficien-
tienti incarnationis.

TRVMQVE causa genus coniunxi: quia plurimum sententia dispositiones effectiue ad formam cui disponunt concurrunt: ac certè in exigendo concursu à Deo conueniunt.

CERTAMEN I.

Nulla fuit ad vnionem hypostaticam dispositio esse tamen aliqua potius.

1 Extrema conclusionis pars est contr. Vasq. d. 40. Soarium, & alios: Est autem Gasparis Hart. d. 16. dif. 2. & aliorum; facilliq. probatur. Etenim si humanitas

nitatis cum gratia sui vnioni ad verbum præuixisset, vt absolute potuit, ex eius dignitatis præcedentis posset aliquid ad vnionem hyposthaticam disponi: sicut antea præfetur, & dignitates, ad maiora apud homines disponunt. Sed etsi non præuixisset, vt non præuixisset, posset præcedere natura gratia disponens, ornansque humanitatem ad vnionem hyposthaticam. Sin ad repugnantiam. Dices quod pro illo priori humanitas haberet filiationem adoptiuam, pro quo nec dum naturalem filiationem haberat: cum tamen filiatione naturalis non patiatur in eodem instanti temporis filiationem adoptiuam adhuc pro illo signo, & priori. Bene, ergo cum adfit per te filiatione naturalis pro posteriori signo naturæ impedit filiationem adoptiuam gratiæ pro priori naturæ, pro quo disponeret ad vnionem hyposthaticam, & filiationem naturalem humanitatis per illam. Nulla ergo est implicatio à te assignata.

2 Obiicies; humanitas, vt in personam propriam creatâ nonerit, sed in diuinam consistit, debet per nos existere, vt pars, ac dependenter ab vnione ad verbum. Ergo pro priori existentiæ est dependentia ab vnione hyposthatica in humanitate. Ergo, & pro priori ad gratiam, quæ existentiæ humanitatis supponitur: quare non poterit non vnio hyposthatica esse prior natura, quam gratiæ: ergo si gratia aliunde ponatur præcedere vt dispositio vnionem hyposthaticam, ponetur respectu eiusdem esse priorem, & posteriorem; quod implicat. Respondetur negando primam consequentiam. Nam dependentia humanitatis in sui existentiâ ab vnione hyposthatica non est à priori, siquidem humanitas existens ad sui vnionem ad verbum præsupponitur pro priori naturæ existens: solum ergo est dependentia à committente temporariè tanquam termino necessario simul tempore ponendo. Cum qua stat bene vt decretum de vnionis existentiâ exercitè posita, sit posterius decreto existentiæ humanitatis, & aliorum, que Deus velit natura in illa præcedere, vt dispositiones ad vnionem.

3 In quæstione vero de facto affirmarunt Alex. 3. p. q. 7. m. 2. art. 1. & q. 11. m. 1. q. 12. m. 1. a. 1. S. Bonavent. in 5. p. d. 2. a. 3. q. 2. Gabriel. q. vn. 2. 2. conclus. 2. Ricard. 2. 2. q. 3. ac S. Thom. q. 1. & 2. 2. negamus vero nos gratiam fuisse de facto dispositionem ad vnionem hyposthaticam cum Scoto, & suis in 3. d. 2. q. 2. §. *Contra hoc arguo primo*. S. Thom. 3. p. q. 7. a. 13. vbi Thomistæ, & præcipui q. 6. 3. Vasq. Soar. Hurtado, & alij. Communiter Thomistæ probant fundamentum, quod humanitas per verbi existentiâ existat, supra à nobis reiecto. Alij quia ex dispositione accidentali (eiusmodi esset gratia) non posset haberi vnio hyposthatica substantialis. Peius, cum ex dispositionibus accidentalibus materiæ, vnio substantialis compositi naturalis quotidie proueniat Soarius, quia passiones æquæ atque actiones supposito- rum sunt, sensu nimirum sæpè à nobis confutato, ac semper confutando. Quarto, quia vnio hæc est de complemento naturæ, Vasquez. Quinto, quia intelligi nequit quod gratia non detur intuitu vnionis præhabitiæ. Sed constat rectè id intelligi, atque esse posse. Ratio ergo est, quia gratia, sicut, & dona reliqua, de facto intuitu vnionis data humanitati fuit. Ergo non potuit de facto dari vnio hyposthatica intuitu gratiæ, ne inuicem se ipsi prius, & posterius natura existant.

4 Obiicies id Lucæ. 1. *Quod enim ex te natus est san-ctum vocabitur filius Dei*. vbi ante filiationem naturalem humanitatis, eius sanctitas referretur habitualis nego sancti nomine gratia habituali, sanctum intelligi; vel eo quod filij Dei nomine debitum, & obuenturum ob sanitatem illam dicitur: cum filiatione Christi ob sanctitatem vnionis, non ob gratiam habitualement ipsi debita fuerit, & obuenerit. Secundo ex præcedentia locali in textu malè inferitur prioritas naturæ. Dices secundo naturæ ordine quæ maximè distant, non nisi præuia, ac quasi media inter vtrumque dispositione aliqua vniri debent: ergo humanitas, & verbum, quæ maximè distant, non nisi præuia, & media gratia vnientur. Respondetur antecedens verum esse in his quæ

connaturaliter atque ad exigentiam causarum natura- lium sunt, secus in iis, ad quæ nulla esse exigentia potest, sed ex mere amore, gratia, & beneuolentia, misericordiaque sunt, vt incarnatio. In iis enim quæ ita sunt quominus dispositiones attenduntur, plus amor, & misericordia diuina elicient, vt patet, sæpèque Paulus testatur. Imo vero si dispositiones quales, quales vnionis expectari oporteret non sola gratia, sed, & reliquæ humanitatis supernaturalis dotes deberent præcedere natura vnionem, oporteretque humanitatem sui vnioni præuixisse, atque excellentibus se virtutibus exerceri, vt sic postea ad vnionem cum verbo assummeretur: Quorum nihil ita præstitum, ac dispositum à Deo fuit.

CERTAMEN II.

Solus Deus Trinus communi concursu causa efficiens vnionis hyposthaticæ fuit.

1 Vos speciales concursus præter communem tribus Personis ad physicam vnionis hyposthaticæ effectiorem video à Theologis nonnullis ex cogitatione. Primo omnia Soar. d. 10. l. 1. §. *De ipsa autem* circa medium. Granados tractatu. 4. d. vlt. sect. 1. Bernal. d. 10. sect. 3. docuere B. Virginem physicè instrumentali- ter saltem effectiorem vnionis attingisse virtute, & potentia obedienciali, idque à pluribus ætate sua doceri testatur Medina. 3. p. q. 3. 1. a. 4. licet parum sanum esse iudicet. Lorca d. 18. n. 7. esse improbabile omnique fundamento destitutum ait. Vasquez. d. 21. n. 7. le huius sententiæ fundamentum probabile non videri iudicat. Certe- nebat autem in re Theologica satis actum. Ceterum cum à Deo sit sententia illa de potentia obedienciali communiter recepta, nequit non conclusio hæc, que illi innititur suam habere probabilitatem saltem extrinsecam: quare nequit censuris subiacere. Ceterum nobis, quibus potentia illa obediencialis rerum summo- pere displicet ob rationes quibus affatim eam, con- trou. de causarum actiuitate confutauimus, non potest non displicere. Eius autem impugnationes ex iis quibus principium cui innititur eruius petendæ sunt. Inde etiam impugnandus erit concursus actiuius huma- nitatis ad vnionem hyposthaticam, vnionem partium materiæ, & formæ per nutritionem acquisitarum, quem primus eodem fundamento excogitauit Bernal. §. 4. fundam-entum de identitate vnionis hyposthaticæ cum pro- ductione humanitatis eertimus contra Bernal. d. proœm. q. 2. cert. 4.

2 Secundo Franciscus Abræ de Rachonis. 3. p. tra. 1. q. 1. Petrus Vvadingo d. 4. dub. 4. §. 2. n. 54. docent verbi Personam speciali influxu præter communem Trinitati toti, vt causam nimirum specialem ad vnionis hyposthaticæ productionem concurrere. Quam sententiam temeritatis notarunt Recentiores Comple- tentes in Francisco Abræ (quem solum, non autem Vvadingo viderant) quia operationem ad extra diuinæ Personæ, aut personalitati, non communem Trinitati as- scribit. Sed certè Granad. 1. p. q. 12. d. 5. & 7. alique plures Recentiores personalitati cuius diuinæ ad- uum influxum per modum speciei intelligibilis cuiusque propriam, & specialem, nec toti Trinitati commu- nem expresse concedunt. Quare nescio an temerita- tis nota iam prudenter cadat in assignantes aliquam operationem ad extra toti Trinitati non communem, sed alicui ex personis Trinitatis propriam, ac spe- cialem, ob titulum specialem aliquem in aliqua ope- ratione ad extra reperitum, & in visione intuitiua per- sonalitatibus cuiusque diuinæ, atque hic in solius verbi incarnatione.

3 Ceterum nobis semper tenendum esse nullam ope- rationem ad extra excogitari iure posse, quæ formaliter indiuisibiliter

indivisibiliter toti Trinitati non respondeat, iuxta illud Ioan. 5. non potest à se facere quidquam nisi quæ viderit Patrem facientem, quæcumque enim ille fecerit, hæc, & filius similiter facit. Illud enim similiter non operationem solum, sed operationis etiam denotat modum. Vide Augustinum, & Patres ibi. Vnde Patribus, & Conciliis sanctum illud axioma semper fuit. *Indivisa sunt opera Trinitatis ad extra, vt d. proœ. q. 2. cert. 4. n. 5. contra Vvadingo persequebar.* Sed illud axioma in re præsentis specialiter obseruandum docuerunt Concil. Lateran. sub Innocentio. 3. relatum. c. firmiter de sum. Trinit. vbi de filio ait. à tota Trinitate communitè incarnatus. Tolet. 6. c. 1. Cum tota cooperata sit Trinitas formationem suscepti hominis (Quoniam in separabilia sunt opera Trinitatis.) solus tamen filius suscepit humanitatem. Repetit Concil. Tolet. 9. confel. fidei. Atque. S. Ildephensius ita ad Mariam. *Tota indivisibiliter Trinitas conceptionem operabitur in tesola persona filij Dei in corpore tuo nascitura, carnem assumet de te.* Hinc. S. Tho. q. 2. art. 8. ad 2. concludit, omnes personas Trinitatis esse videntes hyposthaticè humanitatem, non autem illam assumentes.

QVÆSTIO I.

De Felicis, & Elipandi errore, ac de Concilij Francfortdiensis, & epistola Adriani auctoritate.

FELICIS apud Illergetes, seu Catalonios Vigelitani Episcopi, atque ab ipso edocti Elipandi Archiepiscopi Toletani error Solino Maurorum Rege ortus anno septingentesimo octidagesimo-tertio, tam certis coniecturis, apertisque testimoniis à profundæ eruditionis viro, & alienarum mentium, vt sic loquar, mente Gabriele Vasquez traditur: vt si ab aliis animi, an ingenij: abesse contentio, ea de re dubitari minime possit: alterutra tamen, vel vtraque, quæstio iam est, quod alias vix foret historia.

CONTROVERSIA IV.

De intrinsicis Incarnationis effectibus.

IN effectibus intrinsicè ab vnione humanitati communicatis alij primarij sunt, alij secundarij: positivi item, vel negatiui. De eorum aliquibus (nimirum personam constituere increatam, creatamque absumere) satis superque dictum est. d. 1. proœ. & controu. 1. d. 1. Reliqui ergo iam intrinsicè effectus: suo ordine examinandi sunt, & quoniam Persona humanitati per se vnita filius naturalis Dei est, An humanitatem, huncque hominem Christum, qua hominem, filium naturalem Dei constituit: disputabimus primo. Secundo an omnem humanitatis Christivè, qua hominis feruitutem, ac subiectionem respectu Dei impediatur. Tertio An communia Trinitati humanitati suos formales effectus præstent? Quarto de sanctitate humanitatis substantiali per Deitatem. Quinto denique de eiusdem humanitatis impeccabilitate.

DISPUTATIO I.

De filiatione Christi.

QUIMVR de Christo, qua homine, siue secundum humanitatem examinabo primum an ei competat filiatio naturalis Dei? secundo: qua illi ratione contueniat? Tertio: an simul in illum filiatio Dei adoptiua quadret? sed quoniam eorum, quæ super his dicemus, certitudo ex erroris Felicis, atque Elipandi indagatione, ac deprehensione Concilijque Francfortdiensis, & epistolæ Adriani auctoritate omnino pender: primam de vtroque quæstionem instituum.

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

CERTAMEN I.

Coniecturis, ac testimoniis propriis. Felicis, atque Elipandi error aperitur.

ERrorem hunc Nestorianum fuisse putant Soar. In disputatione quadagesima-nona, sectione tertia, Bernal. tota disputatione quadagesima-quarta, summa vero eruditione Vasq. ostendit eos formaliter Nestorianos non fuisse, nec plures pro naturarum pluralitate in Christo admisisse personas, sed vnã; licet consequentiæ vi, vel errorem deferere, vel ad Nestorium accedere tenerentur: solumque illos errasse in deneganda Christo, qua homini, siue secundum humanitatem, filiationem naturalem Dei, adscribendaque adoptiua: Vasquo consentiunt, præter Ascleas, Luis. Torres, & Gasparum Hurtado, Petrus etiam Hurtado. disputatione octidagesima-tertia, sectione secunda solitaque errorum comprehensua breuitate Petrus Vvadingo disputatione vndecima dub. primo, paragrapho primo, suadent id in primis coniecturæ graues. Cum in Hispania enim, & Conciliis Toletanis ante actis omnibus, præcipue. 4. 6. 11. 15. & 16. in quibus plus satis versatus Elipandus erat, Nestoriani erroris damnatio, fideique ipsi opposita professio adeo esset expressa; incredibile profus est errorem, adeo ab eis execratum voluisse Elipandum excitare. Quod autem in Toletanis Conciliis hic fuerit veratissimus constat primo. Quia Iuliani prædecessoris, qui Concilio. 15. Toletano præfuit, ceterisque clarius doctrinam totam Chalcedonensis, atque Ephesini Contra Nestorianum errorem profertur, auctoritate niti se Elipandus iactabat, quod si Bernal. ipse disput. sexagesimasexta, sect. prima, paragrapho primo num. 5. inde satis contra Soarium probari existimat Christum, quatenus hominem specificatiue filium Dei à Felice, & Elipando non negari, quod res esset tunc in Ecclesia exploratissima: Cur idem argumentum in re præsentis non admittit? Secundo: quia cum in Conciliis Toletanis postremis omnia ante actorum confirmarentur, atque in 11. diceretur Dei filium secundum humanitatem non esse adoptione, sed natura filium. Exceptionem de filiatione eius naturali secundum humanitatem in eo, & sequentibus contineri putauit.

Iii Tertio: